معرفی کتاب

ترجمه ویراست نهم «جامعه‌شناسی» آنتونی گیدنز منتشر شد

کتاب مرجعی برای شناخت جامعه

خادم

کتاب «جامعه شناسیِ» آنتونی گیدنز بیش از کتاب مرجع درسی است و بسیاری از کسانی هم که علاقه ای به شناخت جامعه و هم زمان همتی برای مطالعه دارند سراغ این کتاب رفته و می روند. ویراست های مختلف این اثر در ایران با ترجمه های مختلف در طول سال ها بارها تجدیدچاپ شده و برگردان ویراست نهم آن به تازگی به کتاب فروشی ها آمده است. ویراست نهم با فاصله ای کم با دو ترجمه از هوشنگ نایبی و حسن چاووشیان، به ترتیب در نشرهای «نی» و «علمی وفرهنگی»، منتشر شده است، مترجمانی که در حوزه جامعه شناسی بسیار شناخته شده و دارای اعتبار هستند.

آنتونی گیدنز (۱۹۳۹)، استاد دانشگاه کمبریج، از بانفوذترین نظریه پردازان معاصر است و آثار مهمی در جامعه شناسی و علوم سیاسی منتشر کرده که کتاب مذکور، یعنی «جامعه شناسی»، از مهم ترینِ این آثار است. ویراست نخست این اثر در سال ۱۹۸۳ و تازه ترین ویراست آن، یعنی ویراست نهم، در سال ۲۰۲۱ منتشر شده؛ و این نشان دهنده اهمیت این کتاب برای نویسنده و استقبال مخاطبان از آن است، و همچنین نشانی از یک عمر کار حرفه ای خستگی ناپذیر. گیدنز، در مقدمه ویراست نهم این اثر، نوشته است: «هدف ویراست نهم 'جامعه شناسی' هم مانند ویراست قبلی این است که با ارائه پاره ای از مهم ترین و جالب ترین تحقیقات اجتماعی در زمینه موضوع های این رشته، از محیط زیست و کار و نابرابری ها گرفته تا رسانه ها و جنگ و سلامت و مسائل جنسیتی، الهام بخش نسل جدیدی از جامعه شناسان باشد. [...] این کتاب از بیست و دو فصل تشکیل شده است و هر فصل به یک حوزه خاص می پردازد، اما کل کتاب دربرگیرنده چند موضوع کلیدی است. به نظر ما، امروز چهار موضوع 'جهانی شدن' و 'نابرابری اجتماعی' و 'انقلاب دیجیتالی' و 'هویت' در بسیاری از حوزه های جامعه شناسی مهم است.»

هوشنگ نایبی نیز، در دیباچه ترجمه خود، به اهمیت «جامعه شناسی» اشاره کرده و نوشته است: «اهمیتی که گیدنز با ویراست های مکرر برای این کتاب و به روز و متناسب‌کردن آن با تحولات جهان قائل است و از اقبال جهانی نیز برخوردار گشته از اینجاست که جامعه شناسی عامل مهمی در تفکر مدرن و جامعه مدرن است و به ما کمک می کند دنیا را بهتر کنیم. از این رو، امروز -دست‌کم- مطالعه جامعه شناسی عمومی برای تنویر افکار همگان حائز اهمیت است و از دروس لازم برای همه رشته های دانشگاهی است.»

پیش از این، نشر «نی» ویراست نخست این کتاب را با ترجمه منوچهر صبوری کاشانی، ویراست چهارم آن را با ترجمه حسن چاووشیان و ویراست هفتم آن را با ترجمه هوشنگ نایبی منتشر کرده بود.

نگاهی به کتاب «کامو و فلسفه: جستارهایی درباره طاعون»

چالش های اخلاقی یک ویروس

رمان «طاعون» آلبر کامو با آغاز دوران همه‌گیری کووید ۱۹ بار دیگر در جهان پرفروش شد؛ رمانی که نخستین بار سال ۱۹۴۷ و در فاصله ای نه چندان طولانی با پایان جنگ جهانی دوم منتشر شده بود. ماجرای این رمان در شهری به نام «اوران» می‌گذرد که باکتری طاعون ناگاه و ناغافل در آن شیوع پیدا می‌کند و بی رحمانه تلفات می‌گیرد. شهر قرنطینه می شود و شهروندان در ترسی دائم به سر می برند. در این میان، شخصیت هایی مانند «دکتر ریو»، قهرمان داستان، وکشیش، نماینده تفکر و دیدگاهی هستند که با چالش های اخلاقی عمیق روبه روست. «طاعون» اثری فلسفی است که در آن بیماری استعاره ای از وضعیت بشری است. برخی منتقدان نیز این فضای رمان را استعاره ای از نظام های توتالیتر و دیکتاتوری مانند نازیسم وکمونیسم در آن دوره می دانند که کامو از آن ها الهام گرفته است. «طاعون»، مانند هر اثر ادبی بزرگ دیگر، اثری تفسیرپذیر است و امکانات درامان ماندن از باد فراموشی در گذر زمان را داراست. چنان که آمد، شیوع کرونا در سال ۲۰۲۰ در جهان سبب شد این رمان بار دیگر پرفروش شود. ویروس سال ۲۰۲۰ همان ویژگی های ویروس ها و باکتری هایی را داشت که گمان می‌کردیم دیگر فقط در کتاب های تاریخ پزشکی می شود آن ها را پیدا کرد و شهروندان دنیای شگفت انگیز نو دیگر تجربه شان نمی کنند، اما کردند؛ باکووید مردند، همان طور که با طاعون قرن ۱۶ می مردند، همان طور که ساکنان اوران که کامو خلق کرده است، می میرند. چالش های اخلاقی ای که همه‌گیری مرگ بار کووید با خود آورد هم بسیار شبیه بود به آنچه مردمان اوران با آن درگیر بودند. درواقع، شاید همین اشتراک در چالش های اخلاقی سبب بازگشت و بازخوانی این رمان شد.

«کامو و فلسفه»، با زیرعنوان «جستارهایی درباره طاعون»، مجموعه مقالاتی است که کووید ۱۹ انگیزه گردآوری شان بوده و انتشارات آکسفورد آن را در سال ۲۰۲۳ منتشر کرده است. این کتاب دربردارنده هشت مقاله از هشت نویسنده است به ویراستاری پگ برند وایزر؛ مقالاتی که با هدف بررسی عمیق تر جنبه های فلسفی، اخلاقی و سیاسی رمان «طاعون» نوشته شده اند. درمجموع، این مقالات بر محوریت ایده هایی می چرخند که کامو دل مشغولشان بود و در آثارش به آن ها می پرداخت؛ تحلیل پوچی، اخلاق و عمل در مواجهه با شر، هم بستگی و جامعه، آزادی و مسئولیت فردی، دیدگاه های متافیزیکی والهیاتی، و طاعون به عنوان یک استعاره سیاسی و اجتماعی.

برشی از کتاب

«راستش، طاعون هرگز پایانی ندارد و وقتی زمان می‌گذرد و ما تصمیم می‌گیریم -یا نمی‌گیریم- درمورد نابرابری ها و رنج های مستدام این دنیای در محاصره سخن بگوییم، ساکت و خاموش می ماند. درمان ها مستلزم هم بستگی و ازخودگذشتگی اند، اما می توانیم آینده ای را تصور کنیم که نابودگران ریشه‌کن شده اند و امنیت و سلامت به همه قربانیان بازگشته است.»

«کامو و فلسفه: جستارهایی درباره طاعون»، ویراسته پگ برند وایزر، ترجمه فریدالدین سلیمانی و حیدر خسروی، نشر خوب، ۲۴۴ صفحه، ۳۵۰ هزار تومان.

گوهر شاهوار ۱۴۷

علی باقریان

۷۳۱ چُنان بُد که یک روز بر تختِ عاج
نِهاده به سر بر[۱] ز پیروزه[۲] تاج
۷۳۲ ز هر کشوری[۳] مِهتران[۴] را بخواست
که در پادشایی کَنَد پشتْ راست[۵]

۷۳۳ از آن پس چُنین گفت با موبَدان[۶]
که ای پُرهنر نامورِ بخُردان[۷]
۷۳۴ مرا در نِهانی یکی دشمن است
که بر بخُردان این سَخُن روشن است

۷۳۵ ندارم همی دشمنِ خُرد خوار[۸]
بترسم همی از بدِ روزگار

۱- در قدیم، گاه، دوبار حرف اضافه می آورده اند، یک بار پیش از کلمه یا عبارت و یک بار پس از آن. «به سر بر»، مجموعاً، یعنی «بر سر». ۲- پیروزه: فیروزه. ۳- کشور: شهر، سرزمین. ۴- مِهتران: بزرگان، صاحب منصبان. ۵- تا در پادشاهی کمر راست کند. (سرِ پا شود.) ۶- موبَدان: عالمان دین، فرماندهان سپاه. ۷- پُرهنر نامورِ بخُردان: بخُردان نامورِ پُرهنر، خرمندان برگزیدهٔ کاردان و شایسته. ۸- دشمنِ خُرد را خوار نمی دارم. (دشمن ضعیف را حقیر نمی پندارم.)

چگونه کودکان و نوجوانان جهان دیجیتال را کتاب خوان کنیم؟

صبر، خلاقیت، تداوم

«سفر با کوسه ها»، اثر پاول کوزینسکی

در دنیای امروز که کودکان و نوجوانان بیشتر وقت خود را با رایانه وگوشی های هوشمند می گذرانند، تشویق آن ها به کتاب خوانی نیازمند رویکردهای خلاقانه و متناسب با عصر دیجیتال است. در اینجا به برخی از راهکارهای مؤثر اشاره می کنیم:

۱ الگوبودن والدین و اطرافیان

خودتان کتاب بخوانید
کودکان از والدین و اطرافیان خود الگو می گیرند. اگر شما در خانه کتاب بخوانید و از لذت آن صحبت کنید، احتمال اینکه فرزندانتان نیز به مطالعه علاقه مند شوند، بیشتر است.

کتاب را در زندگی روزمره جای دهید
با خودتان کتاب یا کتاب خوان الکترونیکی حمل کنید و در اوقات انتظار (مثلا در مطب دکتر یا صف خرید) مشغول مطالعه شوید تا فرزندتان ببیند مطالعه جزئی از زندگی شماست.

۲ ایجاد محیطی جذاب و در دسترس

فضایی دنج برای مطالعه
یک گوشه راحت و دنج در خانه با نور مناسب، یک صندلی راحت و دسترسی آسان به کتاب ها می تواند مکان جذابی برای مطالعه ایجاد کند.

دسترسی به کتاب های متنوع
در خانه کتاب های متنوعی برای سنین و علایق مختلف فراهم کنید. اجازه دهید کودکان خودشان کتاب هایی راکه دوست دارند انتخاب کنند.

بازدید از کتاب فروشی وکتابخانه
همراه فرزندانتان به کتاب فروشی ها وکتابخانه ها بروید واجازه دهید آزادانه در میان قفسه ها گشت بزنند وکتاب های دلخواهشان راانتخاب کنند.

۳ استفاده از ابزارهای دیجیتال و تلفیق فناوری

کتاب های الکترونیکی و صوتی
ازکتاب های الکترونیکی وکتاب های صوتی استفاده کنید. این فرمت ها می توانند برای کودکانی که به وسایل دیجیتال عادت کرده اند جذاب تر باشند. کتاب های صوتی برای پیش از خواب یا در طول سفر بسیار مناسب هستند.

بازی ها و اپلیکیشن های آموزشی
از اپلیکیشن ها و بازی هایی که به ترویج خواندن و سواد کمک می کنند بهره ببرید.

محتوای کوتاه و جذاب
تولید محتوای کوتاه (مثل معرفی کتاب در قالب ویدئو یا پادکست) درباره کتاب ها می تواند کنجکاوی کودکان را برانگیزد.

۴ تعاملی کردن تجربه مطالعه

بلندخوانی با لحنی جذاب
از همان سنین پایین کودکان برایشان کتاب بخوانید. از لحن ها و صداهای مختلف برای شخصیت ها استفاده کنید و با هیجان و علاقه کتاب را بخوانید.

بحث وگفت وگو درباره کتاب
پس از خواندن کتاب، درباره آن با فرزندتان صحبت کنید. از او بپرسید که چه احساسی درباره شخصیت ها یا اتفاقات داستان دارد. این کار به درک عمیق تر و پرورش تفکر انتقادی کمک می کند.

فعالیت های خلاقانه مرتبط باکتاب
ازکودکان بخواهید پس از خواندن کتاب شخصیت های داستان را نقاشی کنند، صحنه های موردعلاقه را بازی کنند یا حتی داستان خودشان را بسازند.

خلاصه نویسی یا ساخت کلیپ
می توانید از نوجوانان بخواهید پس از خواندن کتاب خلاصه ای از آن را بنویسند یا حتی یک کلیپ کوتاه و خلاقانه درباره آن بسازند و در شبکه های اجتماعی به اشتراک بگذارند.

۵ مرتبط کردن کتاب ها با علایق کودک

انتخاب کتاب بر اساس علاقه
کتاب هایی را انتخاب کنید که با علایق فرزندتان (مانند فضا، دایناسورها، داستان های ماجراجویی و رمان های فانتزی) همخوانی داشته باشند.

ارتباط با زندگی واقعی
مطالبی راکه می خوانند با تجربیات و وقایع زندگی روزمره آن ها مرتبط کنید تا خواندن برایشان واقعی تر و مفیدتر شود.

کتاب های اقتباسی از فیلم ها
اگر فیلم یا انیمیشنی را دوست دارند، کتاب اصلی آن را به آن ها معرفی کنید و پس از خواندن کتاب با هم فیلم را تماشا کنید.

۶ مدیریت زمان استفاده از وسایل دیجیتال

تعیین محدودیت زمانی
برای استفاده از رایانه وگوشی هوشمند محدودیت های زمانی منطقی تعیین کنید و به جای آن فعالیت های دیگری مانند مطالعه را تشویق کنید.

تعادل بین دنیای واقعی و دیجیتال
به کودکان بیاموزید که چگونه بین استفاده از فناوری و فعالیت های دیگر مانند کتاب خوانی تعادل برقرار کنند.

با صبر، خلاقیت و تداوم می توانید کودکان و نوجوانان را در عصر دیجیتال نیز به دنیای شگفت انگیز کتاب ها علاقه مند کنید.

کودکی را جدی بگیریم، ادبیات کودک را جدی‌تر

یادداشت مهمان

نجمه سیددخت، کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی | ۱۸ تیرماه سالروز درگذشت نویسنده ای است که از دل محرومیت برخاست و تا بلندای قله های فرهنگ کودک در ایران قد کشید: مهدی آذریزدی، مردی که برای بچه های خوب قصه نوشت، و البته خودش یکی از همان بچه های خوب بود که بزرگ شد، اما هرگز از دنیای کودکی فاصله نگرفت. امروز «روز ادبیات کودک و نوجوان» است، روزی که باید آن را، نه تنها به خاطر آذریزدی، که به خاطر همه آن هایی گرامی بداریم که باور دارند سرنوشت یک ملت از واژه های قصه های شبانه ای که برای کودکانش می خوانند آغاز می شود.

اما آیا ما در ایران این حقیقت ساده را به رسمیت شناخته ایم؟ در جهانی که رسانه ها، شبکه های اجتماعی، و پویانمایی های پرزرق وبرق ذهن کودکان را با شتابی سرسام آور به تسخیر خود می آورند، کتاب کودک بیش از هر زمان دیگری به یک کالای فرهنگی نایاب تبدیل شده است. از این رو، هر بهانه ای برای ترویج کتاب خوانی در میان کودکان غنیمت است؛ و چه بهانه ای بهتر از روزی که به یاد کودکیِ خودمان به نام ادبیات کودک گره خورده است؟!

مهدی آذریزدی در سال هایی چشم به جهان گشود که کودکان روستاهای ایران نه کتاب داشتند و نه مدرسه درست وحسابی. اما این پسر روستایی از حوالی یزد، با تلاشی شبانه روزی و عشقی کم نظیر به خواندن، از دل کتاب فروشی های کهنه و کتاب های خاک خورده به دنیای ادبیات راه یافت. او کتاب را، نه از سر اجبار، که با شور جست وجو و نیاز درونی کشف کرد و بعدها خود به نویسنده ای تبدیل شد که بیش از سی اثر ماندگار پدید آورد، از «قصه های خوب برای بچه های خوب» گرفته تا «قصه های تازه از کتاب های کهن». او، نه فقط یک نویسنده، که پل ارتباطی میان متون کهن فارسی و ذهن بی آلایش کودک امروزی بود.

اما چه کسی گفته که ادبیات کودک ساده است؟ ساده نویسی، ساده سازی نیست. هنر آن است که عمیق ترین ارزش ها را در قالب ساده ترین واژه ها بیان کنی، و آذریزدی این کار را چنان کرد که یونسکو، شورای کتاب کودک و چند بنیاد فرهنگی داخلی و خارجی از آثارش تجلیل کردند. حتی وقتی صداوسیما پویانمایی هایی با اقتباس از آثار او ساخت، خودش راوی آن ها بود؛ نه به خاطر شهرت، بلکه چون هنوز کودک درونش زنده بود. او قصه‌گو بود، اما نه برای آنکه کودکان را سرگرم کند؛ او می خواست با قصه هایش جهان را برای نوباوگان کشور قابل فهم، قابل تحمل و قابل تحول نشان دهد.

اکنون که سال ها از مرگ او گذشته و از حسینیه خرمشاه یزد دیگر صدای ورق زدن کتاب هایش نمی آید، ما مانده ایم و این پرسش ساده که آیا توانسته ایم دنیای کودکانمان را با ادبیات آشتی دهیم؟ آیا نظام آموزشی ما، مدارس ما، نهادهای فرهنگی ما، حتی خانواده های ما، توانسته اند برای کتاب جایی کنار گوشی و تبلت و تلویزیون باز کنند؟ حقیقت آن است که ادبیات کودک، امروز بیش از گذشته در خطر حاشیه نشینی است، نه به این خاطر که جذابیت ندارد، بلکه چون ما بزرگ ترها آن را جدی نمی‌گیریم.

شاید، اگر ما بزرگ ترها کودک درون خود را دوباره بشناسیم، اگر به خودمان اجازه دهیم گاهی هم کودک باشیم، شوخی کنیم، بپرسیم، بترسیم و خیال پردازی کنیم، آن وقت بفهمیم که کودکی، نه مرحله ای گذرا، بلکه بُعدی از هستی ماست. اگر این‌گونه شد، ادبیات کودک دیگر نه فقط برای بچه ها، که برای همه ما معنای واقعی خود را نمایان خواهد کرد. در روز ملی ادبیات کودک و نوجوان، بیایید، به جای صرفا یادکرد یک نویسنده، یاد کودکی خودمان را زنده کنیم و تلاش کنیم دنیای امروز را با همان چشمانی ببینیم که روزی قصه های آذریزدی را می خواندند. کودکی را جدی بگیریم و ادبیات کودک را جدی‌تر.